

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์

ในการวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ของศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี ตำบลไพร่ย่อย อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดพิษณุโลก” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์โดยตรงกับผู้บริหาร พนักงาน และลูกค้า ธ.ก.ส. แล้วนำมาทำการเรียบเรียงคำสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้บริหาร พนักงานและลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวน ๒๐ ท่าน/ฉบับ เพื่อเป็นการตอบโจทยตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยอาศัยกรอบของหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประเด็น ดังนี้คือ

- (๑) แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอูฐานสัมปทา
- (๒) แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา
- (๓) แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักกัลยาณมิตตตา
- (๔) แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสมชีวิตา

๔.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เรื่องแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอูฐานสัมปทา

จากการสัมภาษณ์แล้วผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละคนแล้ว พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอูฐานสัมปทามา (ธรรมที่ว่าด้วยความขยันหมั่นเพียร) คือธรรมะข้อนี้เป็นจุดเริ่มต้นและความสำเร็จในการทำงาน เพราะหลักนี้เป็นหลักสากลทั่วไป เพราะถ้ามีใครลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังย่อมสำเร็จทุกคนตามหลักพระพุทธศาสนาที่ว่า “เป็นทำดีย่อมได้ดี” เราต้องตั้งมั่นในหน้าที่การงาน ย่อมได้ผลงานที่ดีต่อคนรอบๆ ข้างทุกคน เมื่อได้นำหลักอูฐานสัมปทามาใช้ทำให้งานรุดหน้า คือ ทำงานทุกอย่างอย่างเต็มกำลังสามารถ อุทิศเวลาเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายภายในกำหนด วิธีการทำงานตามหลักอูฐานสัมปทา คือต้องตั้งเป้าหมาย เอาใจใส่ใจยุทธวิธี ใช้อำนาจหน้าที่โดยชอบ มอบหมายงานใช้ให้ถูกคน ติดตามผลพร้อมใจ ให้ความยุติธรรม เมื่อปฏิบัติตามหลักอูฐานสัมปทาข้อนี้ จะทำให้ชีวิตสำเร็จประโยชน์ คือทุกคนมีสุขภาพจิตที่ดี อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เมื่อท่านเกิดความเบื่อหน่ายต่องานที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ก็สามารถแก้ไข คือนำจิตไปผูกติดกับอริยาบถของตนเอง เช่น การออกกำลังกาย สังเกตลมหายใจเข้า-ออกเป็นต้น และ เมื่อเจอกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินชีวิตตามหลักอูฐานสัมปทา คือต้องมองย้อนกลับไปสำรวจงานที่ทำมาว่า มีข้อไหนบกพร่อง หรือขาดเหลืออะไร ยอมรับความบกพร่องผิดพลาดของตนเอง อย่าความเห็นแก่ตัว หลงผิด^๑

หลักการดำเนินชีวิตตามหลักอูฐานสัมปทา คือ ดำเนินชีวิตด้วยความรอบคอบ ตั้งใจทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ เต็มใจ มีความทุ่มเทให้กับงานเพื่อให้งานนั้นสำเร็จอย่างถูกต้องรวดเร็วที่สุด วิธีการทำงานตามอูฐานสัมปทา คือเป็นคนมีความขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อ เมื่อ

^๑ สัมภาษณ์, นายจันทิ ขมภูมิ, ประธานศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี ผู้ใหญ่บ้านผารังหมี, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

นำหลักการทำงานตามอุฏฐานสัมปทามาใช้ ทำให้งานรุดหน้าได้ โดยมีการวางแผนงานล่วงหน้า แล้วปฏิบัติตามแผนอย่างรัดกุม รอบคอบ เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลตามเป้าหมาย หลักการทำงานตามอุฏฐานสัมปทา คือมีความตั้งใจในการทำงานที่วางไว้ ทำงานต่อเนื่องให้มากที่สุด ตามความสามารถของเราทุ่มเทให้กับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสุดกำลัง เพื่อให้ผลงานที่ออกมานั้นเป็นที่น่าพอใจ เพราะเราได้ทุ่มเทถึงที่สุดแล้ว เมื่อปฏิบัติตามหลักอุฏฐานสัมปทาข้อนี้ จะทำให้ชีวิตสำเร็จประโยชน์ได้ คือถ้าเราทำงานทุกอย่างด้วยความขยันหมั่นเพียร มีกำลังใจเต็มเปี่ยม ก็เชื่อว่าชีวิตจะประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายต่องานที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า แก้ไขด้วยวิธีการปรับความคิด ทักษะคติ ในแง่ดี มองข้ามความเบื่อหน่ายแล้วคิดถึงผลงานเป้าหมายในอนาคตที่เราวางไว้ ซึ่งเราต้องทำให้ได้ เราก็จะก้าวข้ามไปได้ และเมื่อมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินชีวิต ใช้หลักอุฏฐานสัมปทาแก้ไข โดยความสุภาพนุ่มนวล กลับมองไปที่ปริมาณงาน ความยากง่ายของงาน หาโอกาสในศึกษาหาความรู้เพิ่มและอื่นๆ เบื้องต้นอาจจะทำให้ความขยันหมั่นเพียรลดลงไปบ้าง แต่เราต้องพยายามขยันต่อไป^๒

แนวทางการการดำเนินชีวิตตามหลักอุฏฐานสัมปทาน คือ สังคมปัจจุบัน การแข่งขันในสังคมสูงส่งมาก ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดคือ “เราต้องขยัน ต้องมีกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ” เพื่อการอยู่รอดในการดำเนินชีวิตทุกๆ ด้าน อีกทั้งเป็นแบบอย่างให้กับคนในครอบครัว และเพื่อนร่วมงาน คนที่มีความขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อ รุดหน้าในการทำงาน การทำงานต้องทำตามเป้าหมาย กำหนดเป้าหมาย ทำงานให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด มีการวางแผน ปฏิบัติตามแผน ภายในเวลาที่กำหนด เมื่อปฏิบัติตามหลักอุฏฐานสัมปทานข้อนี้จะทำให้ชีวิตสำเร็จประโยชน์ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายต่องานที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ก็แก้ไขด้วยวิธีด้วยวิธีดังนี้คือ ปรึกษาผู้รู้ ดูแบบอย่างคนอื่นที่ทำแล้วประสบผลสำเร็จ ตระหนักว่าเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องทำ เมื่อลงมือทำแล้วเกิดมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินชีวิตตามหลักอุฏฐานสัมปทาข้อนี้ อย่าเบื่อหน่ายต่อมัน ทบทวนว่าปัญหาและอุปสรรคนั้นเกิดมาจากอะไร แล้วค่อยๆ แก้ไขไปตามปริมาณงาน ตามนโยบาย^๓

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอุฏฐานสัมปทา คือขยัน ไม่ย่อท้อต่องานต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต เมื่อพบอุปสรรคในการทำงาน จะต้องทบทวนและวางแผนไขปัญหา จนงานสำเร็จ ตั้งใจในการทำงานที่วางแผนไว้ มอบหมายงาน สอนงาน ติดตามประเมินผล ทบทวนกระบวนการทำงาน เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายต่องานที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ก็แก้ไขด้วยวิธี ปล่อยวาง กลับมาทบทวนข้อผิดพลาด เริ่มต้นกับงานใหม่ๆ เมื่อมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินชีวิตตามหลักอุฏฐานสัมปทานข้อนี้โดยคิดเสียว่า “ปัญหาทุกอย่างอยู่ที่ใจ ถ้าเราไม่ท้อเสียอย่างเดียวสามารถแก้ไขได้”^๔

^๒ สัมภาษณ์, นายภานิต ภัทรสาริน, รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนล่าง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^๓ สัมภาษณ์, นายอนันต์ แดงหมี่, ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนล่าง, [วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^๔ สัมภาษณ์, นายณัฐเดช แจ่มศิริ, ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงาน อ.ก.ส. จังหวัดพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอัฐฐานสัมปทา คือใช้กับตัวเองและสอนบุตรให้ดำเนินชีวิตด้วยความขยันหมั่นเพียร ทรัพย์สินหากต้องการซื้อให้เก็บออม และรายได้ที่มั่นคงต้องมาจากความขยัน ไม่ใช่ลาภลอยหรือโชค คนที่มีความขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อ ต้องมีเป้าหมายในชีวิต และในงานที่ต้องทำทุกอย่าง และคิดหาวิธีหรือกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น มีความตั้งใจในการทำงานที่วางไว้ ทำงานทุกอย่างอย่างย่อมืออุปสรรค แต่ก็มีทางแก้ไข โดยหมั่นติดตามผลงานที่กำหนดไว้ และสังเกตจากสิ่งที่เกิดขึ้นว่าเป็นปัญหาหรือไม่ ถ้าสงสัยจึงตั้งคำถามว่าทำไม ทำไม ทำไมเมื่อหาคำตอบไม่ได้ให้สรุปว่านั่นคือปัญหา เมื่อปฏิบัติตามหลักธรรมข้อนี้จะทำให้ชีวิตสำเร็จประโยชน์ คือทำให้คนเราเห็นขีดความสามารถของเรา และเป็นตัวอย่างในการสอนบุตรและคนใกล้ชิด รวมทั้งผู้ได้บังคับบัญชาเรา เมื่อเกิดมีปัญหาลุปรรรคในดำเนินชีวิตตามหลักธรรมข้อนี้ คือคิดว่าไม่มี เพราะถ้าทุกคนปฏิบัติตามหลักอัฐฐานสัมปทานได้จริงแล้ว ไม่มีอุปสรรคอย่างแน่นอน เพราะเป็นหลักธรรมที่ดีและมีประโยชน์ที่ควรแก่การเผยแพร่^๕

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอัฐฐานสัมปทา คือ ต้องมีความขยันอดทน หมั่นเพียร มุ่งมั่นในอาชีพ เพื่อตนเองและคนในครอบครัว คนมีความขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อ ต้องมีเป้าหมายในชีวิต ทำงานเป็นขั้นตอน กระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น สิ่งสำคัญคือต้องทำตามแผนงานที่ตนเองตั้งเป้าไว้ เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายต่องานที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ก็มองดูคนที่ด้อยกว่าจะได้เป็นแรงผลักดันให้สู้ต่อไป

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอัฐฐานสัมปทา คือมีความขยันในการทำงาน ไม่ทอดทิ้ง และมีความอดทน เป็นคนมีความขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อ มุ่งมั่นกับงาน เมื่อปฏิบัติตามหลักธรรมข้อนี้จะทำให้ชีวิตประสบผลสำเร็จ คือสร้างความมั่นคงให้กลับครอบครัว เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายต่องานที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ก็ให้คิดถึงคนในครอบครัว คิดถึงหน้าที่ความรับผิดชอบจะได้มีกำลังใจในการทำงาน^๖

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอัฐฐานสัมปทา คืออดทน ขยันหมั่นเพียร นำมาซึ่งความสำเร็จที่สำคัญคือความอดทน มีความพยายามมุ่งมั่นต่อการทำงานนั้นๆ ทำงานตามแผนงาน, ทำงานตามความสำคัญของงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เมื่อปฏิบัติตามหลักธรรมข้อนี้จะทำให้ชีวิตประสบผลสำเร็จตามความตั้งใจ ซึ่งทำให้การดำเนินชีวิตไม่ตั้งอยู่ในความประมาท เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายต่องานที่ทำ ก็ให้นึกเสียว่านี่คือหน้าที่ ที่เราจะต้องทำ เพราะงานคือเงิน เงินคืองานบันดาลสุข แก้ไขด้วยสติปัญญา รู้เหตุรู้ผล และถ้าปฏิบัติตามหลักอัฐฐานสัมปทานี้แล้วปัญหาอุปสรรคต่างๆ ไม่มี เพราะ อุปสรรคไม่มีแก่ผู้ขยันหมั่นเพียร นอกเสียจากผู้ไม่ปฏิบัติตามหลักธรรม^๗

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอัฐฐานสัมปทา คือมีความขยันอดทน ทำในสิ่งที่ตนชอบ ให้ถูกต้องตามหลักธรรม มุ่งมั่นทำให้สำเร็จ มีใจจดจ่อไม่ย่อท้อต่องานที่ทำ หมั่นประกอบภาระงาน เป็นผู้ขยัน ไม่เกียจคร้านในการทำงานนั้น ประกอบด้วยปัญญาเครื่องสอดส่อง อันเป็นอุบายในการทำงานนั้น ให้สามารถทำได้สำเร็จ มีสติจะก่อให้เกิดปัญญา ทำให้คิดได้ทำได้อย่างไม่ย่อท้อ ตั้งใจในการทำงานที่วางไว้ ไม่ทิ้งงาน

^๕ สัมภาษณ์, นายมนตรี กัลยาณพันธ์, ผู้จัดการ จ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^๖ สัมภาษณ์, นายณนัท พูลหมาย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๘ สำนักงาน จ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^๗ สัมภาษณ์, นางสุดใจ ขมภูมิ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จ.ก.ส. บ้านผาเรียงหมี่, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

กลางคันทำทันที รู้จักหน้าที่ของตน ความเบื่อหน่ายต่องานสำหรับผู้รักงานไม่มี ผู้ประกอบอาชีพต้องทำงานในหน้าที่ของตนให้สำเร็จ และให้มีความก้าวหน้า การจะทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ต้องมีความขยันหมั่นเพียร^๘

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอุฏฐานสัมปทา คือ ขยันในการทำงาน พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงแก้ไขหมั่นตรวจสอบผลผลิตที่จะได้รับ มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ทำให้ชีวิตประสบผลสำเร็จ ควรใช้สติและปัญญาในการแก้ไข มีความอดทนต่ออุปสรรคจะสามารถแก้ไขปัญหาคืบคลาน^๙

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอุฏฐานสัมปทา คือ อดทน ขยันหมั่นเพียร ย่อมนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานนั้นๆ มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จโดยพลัน วางแผนงาน สิ่งไหนทำก่อนสิ่งไหนทำทีหลัง หลักอุฏฐานสัมปทาสอนให้รู้ว่า ต้องขยันหมั่นเพียรจึงจะได้ซึ่งทรัพย์มา ถ้าเบื่อหน่ายต่องานต้องแก้ไขด้วยสติและปัญญาในการทำงานนั้นๆ^{๑๐}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอุฏฐานสัมปทา คืออดทน ขยันหมั่นเพียร ย่อมนำไปสู่ความสำเร็จทำงานเป็นขั้นตอน ทำงานตามแผนงานที่วางไว้ การปฏิบัติตามธรรมะข้อนี้ได้ในเรื่องของความขยันหมั่นเพียร ถ้าเบื่อหน่ายต่องานที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ต้องตั้งสติ แล้วคิดหาแนวทางในการทำงานที่จะไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย^{๑๑}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอุฏฐานสัมปทา คือ ขยัน อดทน พอเพียงทำตามขั้นตอนที่วางไว้ มีความตั้งใจในการทำงานที่วางไว้ ตั้งใจทำ เพราะงานสำเร็จด้วยความเพียร ทำงานทุกอย่างด้วยสติ ถ้าคนเราดำเนินชีวิตของตนไปในทางที่ดี อุปสรรคย่อมไม่มี แก่ผู้มีความขยันหมั่นเพียร^{๑๒}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามอุฏฐานสัมปทา คือทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร รู้จักใช้ปัญญาไตร่ตรองพิจารณาหาวิธีการที่แยบคายในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จัก

^๘ สัมภาษณ์, นางโสภณ ลักขเมฆ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^๙ สัมภาษณ์, นางสุพรรณ พุฒิชัย, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๐} สัมภาษณ์, นายสมยศ พันธุ์สัตย์, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๑} สัมภาษณ์, นายจันทร์ พุกตาล, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๒} สัมภาษณ์, นายประโยชน์ เปล่งปลั่งศรี, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

ดำเนินการด้านเศรษฐกิจ ทำการงานประกอบอาชีพให้ได้ผล รับผิดชอบหน้าที่ เป็นตัวอย่างที่ดีในชุมชนทำตามขั้นตอนที่วางไว้ มีความเชื่อมั่นในความคิด ขยันหมั่นเพียร ทุ่มเททำงานตามความถนัดของตัวเอง^{๑๓}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอัฐฐานสัมปทา คือต้องตั้งใจ ตั้งมั่น ขยันหมั่นเพียร ขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อ ตั้งใจทำงาน ตั้งใจ มุ่งมั่นในการทำงาน เพราะคนเราถ้าเกิดความขยัน ผิดพลาดน้อย ถ้าเบื่อหน่ายใช้สติ แก้ไขทีละจุด ทุกอย่างสำเร็จได้ทั้งนั้น^{๑๔}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอัฐฐานสัมปทา คือมีความขยันในการประกอบอาชีพ ไม่ย่อท้อ อดทน ต่อสู้ ศึกษาพัฒนาความรู้ สร้างสรรค์ด้วยความขยันหมั่นเพียร มีสติในการทำงาน ทำงานให้สำเร็จและเสร็จเป็นอย่างไรๆ ไป ถ้าทำตามหลักอัฐฐานสัมปทานี้ จะทำให้ครอบครัวมีความมั่นคง และมีความสุขในการดำรงชีวิต เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายต่องานที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าต้องใช้สติปัญญา แก้ไขทีละขั้นตอน^{๑๕}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอัฐฐานสัมปทา คือตั้งใจ มุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อ ตั้งใจทำงาน ทำงานให้สำเร็จและเสร็จเป็นอย่างไรๆ ไป เชื่อมมั่นในความดี ขยันหมั่นเพียร ถ้าเกิดความเบื่อหน่ายต่องานที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ให้คิดถึงคนที่ลำบากกว่าเรา^{๑๖}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอัฐฐานสัมปทา คือขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน ฝึกฝนให้มีความชำนาญ และรู้จัก รู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจสอบหาวิธีการที่เหมาะสมที่ดีจัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี ทำด้วยความบากบั่น อดทนต่อความยากลำบาก ไม่ละเลยหรือทอดทิ้งการทำงาน ทำงานตามลำดับงานที่วางแผนไว้ เรียงระดับความสำคัญของงาน ถ้าทำได้ตามหลักอัฐฐานสัมปทานี้ ก็จะทำให้ครอบครัวมีความมั่นคง และมีความสุขในการดำรงชีวิต^{๑๗}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอัฐฐานสัมปทา คือขยันหมั่นเพียร เลี้ยงชีพด้วยการหมั่นประกอบกิจการงาน ขยันไม่เกียจคร้านในการงานนั้น ใช้ปัญญาไตร่ตรองในการทำงาน ทำงานตามหน้าที่และทำตามทีวางแผนงานไว้ เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายต่องานที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ให้นึกเสียว่า นี่คือน้ำที่ แก้ไขด้วยสติปัญญารู้เหตุรู้ผล^{๑๘}

^{๑๓} สัมภาษณ์, นายบุญโฮม พฤษตาล, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๔} สัมภาษณ์, นายบุญเพ็ง สิบม่วงไทย, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๕} สัมภาษณ์, นายเผ่า วงษ์วิสัย, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๖} สัมภาษณ์, นางสาวบุญ ขาญชนะ, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๗} สัมภาษณ์, นายธาริ สารผล, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๘} สัมภาษณ์, นายณรงค์ ขาญชนะ, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

จากการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอุทฺธานสัมปทา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า หลักอุทฺธานสัมปทา คือหลักแห่งความขยัน ความตั้งใจ ความรอบครอบ ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ เต็มใจ มีความทุ่มเทให้กับงานเพื่อให้งานนั้นสำเร็จอย่างถูกต้องรวดเร็วที่สุด วิธีการทำงานตามอุทฺธานสัมปทา คือ ต้องเป็นคนมีความขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อ ทำงานอย่างต่อเนื่อง เมื่อนำหลักการทำงานตามอุทฺธานสัมปทามาใช้ ทำให้งานรุดหน้าได้ โดยมีการวางแผนงานล่วงหน้า แล้วปฏิบัติตามแผนอย่างรัดกุม รอบคอบ เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลตามเป้าหมาย หลักการทำงานตามอุทฺธานสัมปทา คือมีความตั้งใจในการทำงานที่วางไว้ ทำงานต่อเนื่องให้มากที่สุด ตามความสามารถของเรา ทุ่มเทให้กับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสุดกำลัง เพื่อให้ผลงานที่ออกมานั้นเป็นที่น่าพอใจ เมื่อปฏิบัติตามหลักอุทฺธานสัมปทาข้อนี้ จะทำให้ชีวิตสำเร็จประโยชน์ได้ คือถ้าเราทำงานทุกอย่างด้วยความขยันหมั่นเพียร มีกำลังใจเต็มเปี่ยม ก็เชื่อว่าชีวิตจะประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน ทั้งตนเองและครอบครัว เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายต่องานที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า แก้ไขด้วยสติ มองโลกในแง่ดี ให้คิดถึงผลงานเป้าหมายในอนาคตที่เราวางไว้เพราะถ้าคนอื่นทำได้เราต้องทำได้ เราก็จะก้าวข้ามไปได้ ให้นึกถึงคนที่ลำบากกว่าเรา ให้นึกว่าการทำงานทุกอย่างคือการทำหน้าที่ ที่เราต้องทำ และเมื่อมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินชีวิต ให้ใช้หลักอุทฺธานสัมปทาแก้ไขโดยความสุภาพนุ่มนวล แก้ทีละปม ทีละขั้นไปตามลำดับ หันกลับไปทบทวนและมองกลับไปทีปริมาณงาน ความยากง่ายของงาน หาโอกาสในศึกษาหาความรู้เพิ่มและปรึกษาคนที่ประสบความสำเร็จ

๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เรื่องแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือความสมบูรณ์แห่งการรักษาโรค ทรัพย์ หรือการถึงพร้อมด้วยการรักษาทรัพย์ บุคคลต้องหมั่นเรียนรู้ รู้จักปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อให้รู้เท่าทัน ไม่ฟุ่มเฟือย ประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายตามฐานะและความจำเป็น หมั่นเพิ่มพูนความรู้ใส่ตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทรัพย์ที่สำคัญที่สุดคือปัญญา และการรู้เท่าทันประโยชน์ที่ได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้ คือการมีสติปัญญา เพราะปัญญาเป็นเหมือนมีทรัพย์^{๓๙}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือ ดำเนินชีวิตด้วยความมีสติ ใช้จ่ายอย่างประหยัด ยึดหลักสายกลางไม่ฟุ่มเฟือย เก็บรักษาทรัพย์สมบัติที่หามาได้ รักษาไว้ให้ลูกหลานในอนาคต ไม่เล่นการพนันและ อบายมุขทุกประเภท

วิธีในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียร ไม่ให้อันตรธานหายไปนั้น ต้องมีสติ คิดอย่างรอบคอบ ในการใช้จ่ายทุกอย่าง อยู่อย่างพอเพียง คิดถึงอนาคตของบุตร และครอบครัว

วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้ามาให้ ต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกงไม่เอาเปรียบผู้อื่น ปรับตัวเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ ประโยชน์ที่ได้จากการปฏิบัติตามหลักอารักขสัมปทา คือขยันหมั่นเพียร ให้รู้จักพอเพียง มีสติอยู่เสมอ ไม่หลงไปตามกระแสสังคม

^{๓๙} สัมภาษณ์, นายจันทิ ขมภูมิ, ประธานศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี่ ผู้ใหญ่บ้านผารังหมี่, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

รู้จักใช้สอยอย่างประหยัด เท่าที่จำเป็นเท่านั้น ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ปัญหาอุปสรรคในดำเนินชีวิตตามหลักธรรมข้อนี้ คือปัจจุบันสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป เทคโนโลยี ความฟุ้งเฟ้อมากขึ้น คนในสังคมเปลี่ยนไป เราจะอยู่ในสังคมได้ก็ต้องมีสติอย่างมั่นคง ไม่หลงไปตามกระแสสังคม^{๒๐}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือ อดออม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควร ต้องมีสติ คิดอย่างรอบคอบ ในการใช้จ่ายทุกอย่าง อยู่อย่างพอเพียง คิดถึงอนาคตของบุตรและครอบครัว วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า ต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกงไม่เอาเปรียบผู้อื่น ปรับตัวเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอนให้รู้จักขยันหมั่นเพียร ให้รู้จักพอเพียง มีสติอยู่เสมอ ไม่หลงไปตามกระแสสังคม และประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือรู้จักใช้สอยอย่างประหยัด เท่าที่จำเป็นเท่านั้น ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง สังคมสมัยใหม่ เทคโนโลยีล้ำหน้าทันสมัย ทุกคนต้องมีสติให้มาก อย่าหลงไปกับวัตถุนิยมให้นึกถึงเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้เข้าใจ สติอย่างมั่นคง^{๒๑}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือ เมื่อมีเงินแบ่งเป็นส่วนของการออมก่อน, แล้วที่เหลือนำไปใช้ สร้างทรัพย์สินให้มีมูลค่า วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือเมื่อทรัพย์สินมีมูลค่าก็สามารถแปลงเป็นเงินได้ ส่วนใหญ่เป็นที่ดินทำกิน วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือทำให้เป็นแบบอย่างความซื่อสัตย์ แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอน คือประหยัด, อดออม, พอเพียง, ความคุ้มค่า ประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือ อยู่อย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความพอเพียง เพราะความอยากได้ไม่มีสิ้นสุด ถ้าไม่รู้จักพอ^{๒๒}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือ นำมาใช้ในการรู้จักใช้ทรัพย์สินด้วยความประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือใช้หลักแบ่งทรัพย์สินที่หามาได้เป็น ๔ ส่วน ได้แก่ ออม, สำรองใช้จ่ายประจำวัน, ออมเป็นทรัพย์สิน และ ลงทุนในหลักทรัพย์ วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือต้องรู้หน้าที่และความรับผิดชอบของเราคืออะไร รู้วิธีการจะทำหน้าที่ในขอบเขตที่ไม่ก้าวล่วงผู้อื่น ลดจุดอ่อน เพิ่มจุดแข็ง รวมทั้งนำขีดความสามารถที่มีออกมาใช้ให้มากที่สุดในทุกตำแหน่ง

^{๒๐} สัมภาษณ์, นายภานิต ภัทรสาริน, รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนล่าง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๒๑} สัมภาษณ์, นายอนันต์ แดงหมี่, ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนล่าง, [วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๒๒} สัมภาษณ์, นายณัฐเดช แจ่มศิริ, ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดพิจิตร, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอน ให้รู้จักการเก็บรักษา มีความสำคัญมากเท่าการหามาได้ ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือการเก็บรักษาทรัพย์สิน นำพาครอบครัวไม่ให้เดือนร้อน ถ้ารู้จักคำว่าออมทรัพย์แล้วไม่มีปัญหาอุปสรรคแน่นอน^{๒๓}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือนำมาแบ่งใช้ตามสัดส่วนความจำเป็นใช้ ทรัพย์ด้วยความประหยัด, ไม่ฟุ่มเฟือย วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือใช้หลักแบ่งทรัพย์ที่หามาได้เป็น ๔ ส่วนได้แก่ ออม, สำรองใช้จ่ายประจำวัน, ออมเป็นทรัพย์สิน และลงทุนในหลักทรัพย์ วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือทำให้เป็นแบบอย่างความซื่อสัตย์

แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอน คือสอนการพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนปัญหาอุปสรรคในดำเนินชีวิตตามหลักธรรมข้อนี้ คือปัญหาคือกิเลส จะต้องจัดการกับกิเลสให้ได้ก่อน^{๒๔}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือ ในเรื่องของการใช้จ่าย, ครองจ่ายในเรื่องของความจำเป็น แบ่งเก็บ แบ่งใช้ วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือต้องอดออม ไม่เที่ยวเตร่เสเพลดื่มเหล้าเล่นการพนัน วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือทำหน้าที่ให้ดีที่สุด

แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอน คือสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร อดออม ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือครอบครัวมีความสุข จากการประหยัดและอดออม^{๒๕}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือประหยัด อดออมแบ่งเก็บแบ่งใช้ วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือรายจ่ายน้อยกว่ารายรับ ไม่เที่ยวเตร่ดื่มเหล้าเล่นการพนัน เพราะนั่นคือเหตุทำให้เสียทรัพย์ วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือทำงานตามหน้าที่ของตน, หรือทำงานตามที่เจ้าหน้าที่มอบหมายงานให้

แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอนมในการรักษาทรัพย์ ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลัก ธรรมข้อนี้คือประหยัดเก็บออม^{๒๖}

^{๒๓} สัมภาษณ์, นายมนตรี กัลยาณพันธ์, ผู้จัดการ จ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๒๔} สัมภาษณ์, นายบุญสม ดีช่วย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๙ สำนักงาน จ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๒๕} สัมภาษณ์, นายณนนาท พูลหน่าย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๘ สำนักงาน จ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๒๖} สัมภาษณ์, นางสุดใจ ขมภูมิ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จ.ก.ส. บ้านผาวังหมี่, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือ รู้จักแบ่งเก็บแบ่งใช้ ในทรัพย์ที่หามาได้ วิธีในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือ ประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย, ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือไม่ละทิ้งงานในหน้าที่, หมั่นศึกษางานที่ยังไม่รู้

แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอนเรื่องความขยัน ประหยัด อุดม ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างไม่ประมาท^{๒๗}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือ ประหยัด อุดม แบ่งเก็บแบ่งใช้ วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือ ใช้จ่ายพอประมาณ รายจ่ายน้อยกว่ารายรับ วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือดูแลเอาใจใส่ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา

แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอนอะไร คือรักษาทรัพย์ที่หามาได้ ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือประหยัด รักษาทรัพย์^{๒๘}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือ ประหยัด อุดม แบ่งเก็บแบ่งใช้ วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือ ใช้จ่ายพอประมาณ วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริต แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอนคือรักษาทรัพย์ ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือความพอเพียง^{๒๙}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือ รู้จักแบ่งเก็บแบ่งใช้ ในทรัพย์ที่หามาได้ วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือ ใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือย แบ่งใช้ แบ่งออม วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือนำข้อผิดพลาดมาแก้ไข แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอน คือรักษาคุ้มครองทรัพย์ ไม่ให้ถูกลัก หรือทำลายไปโดยภัยต่างๆ ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือรักษาทรัพย์^{๓๐}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือสามารถปกป้องคุ้มครองรักษาทรัพย์สินที่หามาได้ ไม่ให้สูญหายพินาศไปด้วยภัยต่าง ๆ วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความ

^{๒๗} สัมภาษณ์, นางสาวพรรณ พุฒิชัย, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านฉางไหม, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๒๘} สัมภาษณ์, นายสมยศ พันธุ์สัตย์, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านฉางไหม, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๒๙} สัมภาษณ์, นายจันทรี พฤกตล, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านฉางไหม, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๓๐} สัมภาษณ์, นายประโยชน์ เปล่งปลั่งศรี, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบของ ธ.ก.ส. บ้านฉางไหม, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

หมั่นเพียรไม่ให้อันตรธานหายไปด้วยเหตุไม่อันควรคือใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดบันทึกรายรับ-รายจ่าย วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือทำงานด้วยความสุจริต ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน ขยันหมั่นเพียร

แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอน คือรู้รักษาทรัพย์สินที่หามาได้ ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือรักษาทรัพย์ที่แสวงหามาได้ไม่ให้เป็นอันตราย รักษาการงานของตัวไม่ให้เสื่อมเสีย^{๓๑}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือการไม่ใช้จ่ายแบบสุรุ่ยสุร่าย รู้จักซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุด รู้จักคุณค่าของเงิน ไม่ฟุ่มเฟือยเกินเหตุเกินฐานะของตน วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรธานหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือการรักษาทรัพย์ที่หามาได้ด้วยใช้จ่ายอย่างประหยัด วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือรู้จักความพอประมาณ มุ่งมั่นในหน้าที่

แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอน คือประหยัด รักษาทรัพย์ ให้เกิดประโยชน์แก่ตนและชุมชนส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือครอบครัวมีความสุข ชุมชนเข้มแข็ง^{๓๒}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือ ควบคุมงานที่รับผิดชอบมิให้บกพร่อง ไม่ฟุ่มเฟือยประหยัดและคุ้มครองทรัพย์สิน วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรธานหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คืออดออม ประหยัด ไม่มัวเมาอบายมุข วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้าคือให้รู้จักหน้าที่ ทำตามหน้าที่ ซื่อสัตย์ อดทน ขยัน

แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอน คือให้รู้จักรักษาทรัพย์ที่หามาได้ ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือครอบครัวมีความสุข ชุมชนพัฒนา^{๓๓}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือ ไม่ใช้จ่ายแบบสุรุ่ยสุร่าย รู้จักซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุด รู้จักคุณค่าของเงิน ไม่ฟุ่มเฟือยเกินเหตุเกินฐานะของตน วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรธานหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือใช้จ่ายพอประมาณ ประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือซื่อสัตย์สุจริต รักษาหน้าที่การงาน ตรงต่อเวลา

แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอน คือรักษาสมบัติสิ่งของที่หามาได้ ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือพอเพียง พอประมาณ แบ่งปัน เกื้อบอม^{๓๔}

^{๓๑} สัมภาษณ์, นายบุญโฮม พฤษตาล, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๓๒} สัมภาษณ์, นายบุญเพ็ง สิบม่วงไทย, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๓๓} สัมภาษณ์, นายเผ่า วงษ์วิสัย, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือรักษาทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม รักษาคุ้มครองทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้พร้อมมูล ไม่ให้ถูกลัก หรือ ทำลายไปโดยภัยต่างๆ วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควรคือหลีกเลี่ยงภัยอันตรายทั้งปวง ใช้จ่ายอย่างประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้าคือทำงานด้วยความสุจริต ยึดมั่นในหลักการ

แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอนคือ มุ่งสอนในการรักษาทรัพย์และความประหยัด ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือทำให้สามารถสร้างอนาคตให้มีฐานะที่มั่นคงได้^{๓๔}

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือรักษาทรัพย์ที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นไม่ให้เป็นอันตรายก็ดี รักษาการงานของตัวไม่ให้เสื่อมเสียไปก็ดี วิธีใดในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือประหยัดไม่ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย วิธีการรักษางานของตนไม่ให้เสื่อม นำความเจริญก้าวหน้า คือทำงานด้วยความสุจริต ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน ขยันหมั่นเพียร

แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอน คือรู้รักษาทรัพย์สินที่หามาได้ ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือรักษาทรัพย์และการงานไม่ให้เสื่อมเสีย^{๓๕}

จากการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา ผู้วิจัยสรุปได้ว่าแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอารักขสัมปทา คือการรู้จักวิธีรักษาโภคทรัพย์ การไม่ใช้จ่ายแบบสุรุ่ยสุร่าย รู้จักแบ่งปันทรัพย์สิน แบ่งเก็บ แบ่งออม แบ่งใช้ แบ่งส่วนต่างๆ ให้เหมาะสม รู้จักซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุด รู้จักคุณค่าของเงิน ไม่ฟุ่มเฟือยเกินเหตุเกินฐานะของตน วิธีในการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นเพียรไม่ให้อันตรายหายไปด้วยเหตุไม่อันควร คือการรักษาทรัพย์ที่หามาได้ด้วยใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย วิธีรักษางานของตนไม่ให้เสื่อมนำความเจริญก้าวหน้าคือรู้จักความพอประมาณ มุ่งมั่นในหน้าที่ แนวคำสอนข้อนี้มุ่งสอน คือประหยัดรักษาทรัพย์ ให้เกิดประโยชน์แก่ตนและชุมชน ให้ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนประโยชน์ที่ท่านได้รับเด่นชัดมากที่สุดจากการปฏิบัติตามแนวหลักธรรมข้อนี้คือ ครอบครัวมีความสุข ชุมชนและสังคมเข้มแข็ง รู้วิธีรักษาทรัพย์และการงานไม่ให้เสื่อมเสีย

๔.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เรื่องแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักกัลยาณมิตตตา

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักกัลยาณมิตตตา คือการมีเพื่อนที่ดี การเลือกคบเพื่อนที่เป็นผู้มีคุณธรรมประจำใจ เป็นเพื่อนจริงเพื่อนแท้ เพื่อไม่พลอกลอกหรือกลวง ไม่ว่าร้ายทั้งต่อหน้าที่ลับหลัง

^{๓๔} สัมภาษณ์, นางสาวณู ขาญชนะ, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๓๕} สัมภาษณ์, นายธาริ สารผล, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๓๖} สัมภาษณ์, นายณรงค์ ขาญชนะ, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

เลือกคบเฉพาะคนที่ดีมีวินัย เลือกนำสิ่งที่ดีของเขามาประยุกต์ใช้^{๓๗} คบคนที่มีความรู้ มีเมตตา นำพาไปพบแต่สิ่งดี ๆ^{๓๘} การนำหลักกัลยาณมิตรมาใช้ คือในสังคมปัจจุบัน มีคนหลากหลายที่เราต้องอยู่ร่วม เราต้องปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ เลือกคบเพื่อนหรือญาติที่เป็นคนดี ไม่เอาเปรียบเรา ไม่พาไปในทางไม่ดี ให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่สามารถช่วยได้^{๓๙} ไม่เอาเปรียบผู้อื่น, มีความซื่อสัตย์ เป็นผู้ให้ มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่^{๔๐} คบคนดีเป็นเพื่อน ไม่คบคนชั่วเป็นมิตรจะนำพาเราไปในสถานที่อโคจรต่างๆ^{๔๑} ดังสุภาษิตที่ว่าไว้ คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล^{๔๒} รู้จักเลือกคบคน ผู้มีปัญญาย่อมคบแต่คนดี ๆ^{๔๓} เพื่อนดีนำพาไปในทางที่ดี ช่วยเหลือแบ่งปัน เพื่อนดีคือต้นแบบที่ดีของเรา^{๔๔} เลือกคน

^{๓๗} สัมภาษณ์, นายจันทิ ขมภูมิ, ประธานศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, ผู้ใหญ่บ้านผารังหมี, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๓๘} สัมภาษณ์, นายณัฐเดช แจ่มศิริ, ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๓๙} สัมภาษณ์, นายภานิต ภัทรสาริน, รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนล่าง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๔๐} สัมภาษณ์, นายมนตรี กัลยาณพันธ์, ผู้จัดการ ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๔๑} สัมภาษณ์, นายบุญสม ดีช่วย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๙ สำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๔๒} สัมภาษณ์, นายอนุชา พูลหน่าย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๘ สำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๔๓} สัมภาษณ์, นางสุดใจ ขมภูมิ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๔๔} สัมภาษณ์, นางโสภณ ลักขเมฆ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

ที่ควรคบ^{๔๕} ผู้มีปัญหาย่อมเลือกคบแต่บุคคลที่ดี^{๔๖} ไม่คบคนชั่ว มีเพื่อนดีก็พาความเจริญมาสู่ชีวิตเรา^{๔๗} คบคนดี ไม่คบคนชั่ว มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มิตรแนะประโยชน์ มิตรมีความรักใคร่^{๔๘}

มีเพื่อนเป็นคนดี ไม่คบคนชั่ว การมีเพื่อนดีย่อมช่วยอุดหนุนร่วมสุขร่วมทุกข์ช่วยดักเตือนส่งเสริมในการทำความดี การคบหาคนดีเป็นมิตร รู้จักเสวนาคบหาคน ไม่คบไม่เอาอย่างผู้ที่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย สามารถเอาเป็นเยี่ยงอย่างที่ดี เอาเป็นที่ปรึกษาที่ดี เอาเป็นที่พึ่งที่ดีได้ ย่อมจะนำชีวิตตนไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและชีวิตจะไม่อับจนแน่นอน^{๔๙} เลี่ยงหลบคนชั่ว ปลูกมิตรกับคนดี^{๕๐}

คบคนดี มีศีลมีธรรม ที่จะมาช่วยทำให้ชีวิตของเราเจริญรุ่งเรืองยิ่งๆ ขึ้น คนที่คิดดี พูดดีและทำดี แม้จะอยู่ในสถานะใด ย่อมได้ชื่อว่าเป็นกัลยาณมิตรให้กับเราได้เช่นกัน^{๕๑}

คบคนดี ไม่คบคนชั่ว ช่วยให้เจริญก้าวหน้าอาชีพ ทำให้รู้เห็นช่องทางและโอกาส ในการทำงานตลอดจนรู้จักปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนอย่างถูกต้อง ไม่ถูกมิตรชั่วชักจูงไปในทางอบายมุข ซึ่งจะทำให้ทรัพย์สินไม่เพิ่มพูนหรือมีแต่จะหดหายไป^{๕๒} คบคนดี ไม่คบคนชั่ว มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มิตรแนะประโยชน์ มิตรมีความรักใคร่^{๕๓}

จากการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักกัลยาณมิตตตา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กัลยาณมิต คือการมีเพื่อนที่ดี การเลือกหาสมาคมกับเพื่อนที่เป็นผู้มีคุณธรรมประจำใจ เป็นเพื่อนจริงเพื่อนแท้ไม่หลอกลวง เพื่อนที่ไม่ปลอมกลอก ไม่ว่าร้ายทั้งต่อหน้าลับ เป็นเพื่อนที่มีความรู้ มีเมตตา นำพาไปพบแต่สิ่งดีๆ ไม่เอารัดเอาเปรียบเรา ไม่พาไปในทางไม่ดี ให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่สามารถช่วยได้ มีความซื่อสัตย์ เป็นผู้ให้ มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ส่วนแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักกัลยาณมิตร คือไม่คบคนชั่วเป็นมิตร

^{๔๕} สัมภาษณ์, นางสาวพรรณ พุฒิชัย, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๔๖} สัมภาษณ์, นายสมยศ พันธุ์สัตย์, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๔๗} สัมภาษณ์, นายจันทรี พุกตาล, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๔๘} สัมภาษณ์, นายประโยชน์ เปล่งปลั่งศรี, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๔๙} สัมภาษณ์, นายบุญเพ็ง สิบม่วงไทย, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๕๐} สัมภาษณ์, นายเผ่า วงษ์วิสัย, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๕๑} สัมภาษณ์, นางสาวราญ ขาญชนะ, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๕๒} สัมภาษณ์, นายธาริ สารผล, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๕๓} สัมภาษณ์, นายณรงค์ ขาญชนะ, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

เป็นคนอันธพาล เลี้ยงหลบคนชั่ว เพราะมิตรชั่วจะแนะนำไปในสถานที่ไม่ดีทำให้เสื่อมโภคทรัพย์ ปลุกมิตรกับคนดีรู้จักเลือกคบคนผู้มีปัญญา มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มิตรแนะนำประโยชน์ มิตรมีความรักใคร่ คนที่เป็นกัลยาณมิตรจะช่วยให้เจริญก้าวหน้าในอาชีพการงาน ทำให้รู้เห็นช่องทางและโอกาส ในการทำงานตลอดจนรู้จักปฏิบัติต่อทรัพย์ของตนอย่างถูกต้อง

๔.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เรื่องแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสมชีวิตา

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสมชีวิตา คือการดำเนินชีวิตที่พอเหมาะ พอดี การเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้ การใช้จ่ายในปัจจุบันี่ตามความจำเป็น รู้จักการดำเนินชีวิตประมาณ ทำบัญชีครัวเรือน เตือนใจให้เรียนรู้ อุ่มชูคุณธรรม^{๕๔} การดำรงชีวิตตามเหมาะสม พออยู่ พอกิน ขยันหมั่นเพียร ไม่มั่งมีมั่งอเท่า ใช้ชีวิตแบบสมถะไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หลงวัตถุนิยมมากเกินไป ไม่ฟุ้งเฟ้อนัก ไม่ประหยัดจนเกินไป ใช้จ่ายทรัพย์ตามความจำเป็น โดยดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง^{๕๕}

การนำหลักสมชีวิตามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตนั้น คือรู้รายรับ-รายจ่าย ใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ ใช้เงินทองที่หามาได้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองครอบครัวสูงสุด ไม่กู้หนี้ยืมสิน ใช้จ่ายเกินตัวจะสร้างปัญหาในอนาคต^{๕๖} เมื่ออยากได้อะไรจะทบทวนตนเองว่าเป็นภาระเกินกำลังเงินหรือไม่ พอใจในสิ่งที่มีอยู่ ต้องมีการจดบันทึกรายรับ-รายจ่าย เพื่อให้รู้ความลำบากในการหาทรัพย์ จะได้ระวังในการดำเนินชีวิต วิธีการดำเนินชีวิตตามหลักสมชีวิตา คือประกอบอาชีพที่เป็นสัมมาอาชีพ ไม่คบคนพาล ไม่เป็นนักเลงการพนัน ไม่เป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา เทียวกลางคืน ดูการละเล่นต่างๆ จนเสียการเสีงาน^{๕๗} การรู้จักพอประมาณ ใช้จ่ายให้มีสติไม่ฟุ้งเฟ้อ ดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย มีความสันโดษ รู้คุณค่าในการบริโภค^{๕๘}

ใช้จ่ายให้น้อยกว่าเงินที่หามาได้ ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก^{๕๙} รายจ่ายต้องน้อยกว่ารายรับ ใช้จ่ายแบบพอเพียง^{๖๐} ใช้จ่ายแบบประหยัดแบ่งใช้แบ่งออม สร้าง

^{๕๔} สัมภาษณ์, นายจันทิ ขมภูมิ, ประธานศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาเรียง หมู่ ๑๕ ตำบลบ้านผาเรียง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๕๕} สัมภาษณ์, นายจันทิ ขมภูมิ, ประธานศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาเรียง หมู่ ๑๕ ตำบลบ้านผาเรียง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๕๖} สัมภาษณ์, นายภานิต ภัทรสาริน, รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนล่าง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๕๗} สัมภาษณ์, นายมนตรี กัลยาณพันธ์, ผู้จัดการ ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๕๘} สัมภาษณ์, นายบุญสม ดีช่วย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๙ สำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๕๙} สัมภาษณ์, นายณนัท พูลหน่าย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๘ สำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

ภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและคนในครอบครัว รู้ความพอเพียงในการใช้ชีวิต โดยใช้ให้เหมาะสมกับรายได้ที่ได้รับ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง^{๖๑} พึ่งใช้จ่ายทรัพย์สินให้สมควรกับรายได้ ไม่ฟุ่มเฟือย^{๖๒} ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือย ดำเนินชีวิตตามคติของคนไทยสั่งสอนกันมาว่า “มีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจง อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน”^{๖๓}

เลี้ยงชีวิตตามกำลังทรัพย์สินที่หาได้ ไม่ให้ฝืดเคืองเกินไป ไม่ให้ฟุ่มเฟือยเกินไป^{๖๔} ดำเนินชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์สินที่หาได้ ไม่ก่อหนี้สินให้เป็นภาระ ให้พอเหมาะพอดีแก่อัตภาพ ย่อมไม่เกิดทุกข์^{๖๕} รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย เป็นอยู่พอดีสมกับรายได้ไม่ให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น^{๖๖} มีความขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อ อดทน ไม่ฟุ่มเฟือย เลี้ยงชีพพอเหมาะ ไม่ให้ฟุ่มเฟือยหรือฝืดเคืองจนเกินไป ขยันหมั่นเพียรในการหาทรัพย์สิน รู้จักวิธีใช้ทรัพย์สิน^{๖๗} เลี้ยงชีพแต่พอดี ไม่ให้ฟุ่มเฟือย ไม่ให้ฝืดเคือง ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีเหลือเก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็น^{๖๘} เลี้ยงชีวิตตามกำลังทรัพย์สินที่หาได้ ไม่ให้ฝืดเคืองเกินไป ไม่ให้ฟุ่มเฟือยเกินไป^{๖๙}

^{๖๐} สัมภาษณ์, นางสาวสุจิตา ขมภูมิ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๖๑} สัมภาษณ์, นางสาวพรรณ พุฒิชัย, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๖๒} สัมภาษณ์, นายสมยศ พันธุ์สัตย์, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๖๓} สัมภาษณ์, นายจันทรี พุกตาล, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๖๔} สัมภาษณ์, นายประโยชน์ เปล่งปลั่งศรี, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๖๕} สัมภาษณ์, นายบุญโฮม พุกตาล, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๖๖} สัมภาษณ์, นายบุญเพ็ง สิบม่วงไทย, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๖๗} สัมภาษณ์, นางสาวราญ ขาญชนะ, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๖๘} สัมภาษณ์, นายธาริ สารผล, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๖๙} สัมภาษณ์, นายณรงค์ ขาญชนะ, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

จากการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสมชิวิตา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสมชิวิตา คือการเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้ การใช้จ่ายในปัจจัยสี่ตามความจำเป็น รู้จักการดำเนินชีวิตประมาณ ทำบุญชื้อคร้วเรือน การดำรงชีวิตตามเหมาะสม พออยู่ พอกิน พอประมาณ ขยันหมั่นเพียร ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หลงวัตถุนิยมมากเกินไป ดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การนำหลักสมชิวิตามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตนั้น คือ รู้รายรับ-รายจ่าย ใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ประกอบอาชีพที่เป็นสัมมาอาชีพะ ไม่คบคนพาล ไม่เป็นนักเลงการพนัน ไม่เป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา เทียวกลางคืน ดูการละเล่นต่างๆ จนเสียงาน การรู้จักพอประมาณ ใช้จ่ายให้มีสติ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ก่อหนี้สิน ยึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าคือ สมชิวิตา สันโดษ และโภชนมัตตัญญูตา มาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

๔.๕ ข้อเสนอแนะทั่วไปในการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้

ในการบริหารศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง หมู่ ๓ ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งช้าง จังหวัดพิษณุโลก ท่านได้นำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาประยุกต์ใช้ คือ ทุกคนต้องมีความขยันหมั่นเพียร ประหยัด มีแนวร่วมที่ดีการมีส่วนร่วมในองค์กร^{๗๐}

ให้ความสำคัญ กำกับดูแลศูนย์การเรียนรู้ ขยันหมั่นเพียรในการตรวจเยี่ยมเป็นที่ปรึกษา

- อบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาศูนย์ให้เข้มแข็งต่อไป
- ประสานงานกับคณะกรรมการศูนย์ หากल्याณมิตร สร้างเครือข่ายให้กับศูนย์
- ปลุกฝังให้สมาชิกในศูนย์ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง^{๗๑}

เรื่องการรักษาธรรมชาติ เป็นชุมชนที่มีความสุข, หารายได้จากการประกอบกิจการที่สะอาด ไม่เอาเปรียบธรรมชาติและผู้คน^{๗๒} ขยัน อดทน เรียนรู้ พัฒนาตนพัฒนางาน^{๗๓}

มีความขยันหมั่นเพียร พัฒนาศูนย์ฯ อยู่สม่ำเสมอ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ สานต่องานเดิมเพิ่มงานใหม่^{๗๔} ศูนย์ต้องเกื้อกูลหนุนนำ เป็นแบบอย่างให้แก่ชุมชน^{๗๕}

ในเรื่องความขยันหมั่นเพียร อดออม นำหลักธรรมคืออุฏฐานสัมปทา อารักขสัมปทาน กัลยาณมิตตตา และสมชีวิตา ทุกข้อมาปรับใช้ในชีวิตรประจำวัน^{๗๖} เห็นสมควรนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ มาใช้ทั้งหมด^{๗๗}

^{๗๐} สัมภาษณ์, นายจันทิ ขมภูมิ, ประธานศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง หมู่ ๓ ผู้ใหญ่บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๗๑} สัมภาษณ์, นายภานิต ภัทรสาริน, รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนล่าง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๗๒} สัมภาษณ์, นายณัฐเดช แจ่มศิริ, ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๗๓} สัมภาษณ์, นางโสภณ ลักขเมฆ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๗๔} สัมภาษณ์, นายบุญสม ดีช่วย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๙ สำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๗๕} สัมภาษณ์, นางสุดใจ ขมภูมิ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๗๖} สัมภาษณ์, นายณัฐนาท พูลหน่าย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๘ สำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๗๗} สัมภาษณ์, นางสุพรรณ พุดชัย, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผาผึ้ง, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

ขยันหมั่นเพียร แนวทางรักษาทรัพย์ ไม่คบคนพาล เลี้ยงชีวิตให้พอดีกลับฐานะ^{๗๘} หมั่นหาความรู้เพิ่มเติม^{๗๙} หมั่นหาความรู้เพิ่มเติมเสริมสร้างความคิดใหม่ๆ^{๘๐} ขยันประหยัด รู้จักเก็บ แบ่งใช้ แบ่งจ่าย แบ่งเก็บ^{๘๑}

การบริหารศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี หมู่ ๓ ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนะมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีความจำเป็นต้องนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการบริหารศูนย์ คือ

ต้องนำมาใช้ โดยแบ่งเป็นกิจกรรมสามารถทำได้ง่ายๆไม่ซับซ้อนมาก เช่น จัดบัญชีครัวเรือน^{๘๒}

มีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ เนื่องจากมีความสำคัญมีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน สำหรับผู้ปฏิบัติได้จะทำให้ชีวิตมีแต่ความสุข^{๘๓}

ปัจจุบันก็ได้ยึดหลักนี้อยู่แล้ว มีความรัก สามัคคี และ พอเพียง^{๘๔}

จำเป็นอย่างยิ่ง จะต้องใช้ความเพียรความอดทนในการบริหารบุคคล บริหารองค์ความรู้ บริหารองค์กรให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง^{๘๕}

จำเป็นอย่างมากเพราะสามารถนำหลักธรรมมาใช้ทั้งทางตรงและทางอ้อม^{๘๖}

^{๗๘} สัมภาษณ์, นายสมยศ พันธุ์สัตย์, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๗๙} สัมภาษณ์, นายจันทรี พฤกดาล, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๘๐} สัมภาษณ์, นายประโยชน์ เปล่งปลั่งศรี, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบ ของ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๘๑} สัมภาษณ์, นายบุญเพ็ง สิบม่วงไทย, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๘๒} สัมภาษณ์, นายจันทิ ขมภูมิ, ประธานศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๘๓} สัมภาษณ์, นายภานิต ภัทรสาริน, รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนล่าง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๘๔} สัมภาษณ์, นายณัฐเดช แจ้งศิริ, ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๘๕} สัมภาษณ์, นายบุญสม ดีช่วย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๙ สำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๘๖} สัมภาษณ์, นางสุดใจ ขมภูมิ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

จำเป็น เพราะเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้า^{๘๗} ควรนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาบริหารศูนย์ฯ ถ้าไม่ใช้อย่อมไม่เจริญก้าวหน้า เพราะหลักธรรมทั้ง ๔ ข้อนี้นำมาซึ่งความเจริญ^{๘๘} มีความจำเป็นต้องนำมาใช้ เพราะกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง^{๘๙} ขยันหมั่นเพียร พัฒนาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เชื่อมโยงเครือข่ายภายนอก^{๙๐} มีปัญหาในแง่การตีความ ความเข้าใจ และการถ่ายทอดหรือรับรู้ เพราะเป็นธรรมที่ละเอียดยากต่อการทำความเข้าใจอย่างรวดเร็ว^{๙๑}

หลักธรรมทั้ง ๔ ประการ สามารถนำมาแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นย่อมมีทางออก เพียงแต่ต้องมีสติในการคิดแก้ไขปัญหา^{๙๒}

ปัญหา อุปสรรคในการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการดำเนินชีวิต และการแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิต คือ

หลักธรรมทั้ง ๔ ประการ สามารถนำมาแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นย่อมมีทางออก เพียงแต่ต้องมีสติในการคิดแก้ไขปัญหา^{๙๓}

ปัจจุบันสิ่งยั่วยุมีมาก ทำให้เกิดความต้องการตลอดต้องปรับใจให้รู้จัก “พอ” มีความสุขอยู่กับปัจจุบัน^{๙๔}

ปัญหาคือการนำหลักธรรมมาใช้ได้ไม่จริง เพราะชุมชนเราก็ดำเนินชีวิตตามหลักธรรมนี้อยู่แล้ว^{๙๕}

^{๘๗} สัมภาษณ์, นางโสภณ ลักขเมฆ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๘๘} สัมภาษณ์, นางสุพรรณ พุฒิชัย, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๘๙} สัมภาษณ์, นายสมยศ พันธุ์สัตย์, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๙๐} สัมภาษณ์, นายประโยชน์ เปล่งปลั่งศรี, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๙๑} สัมภาษณ์, นายจันทิ ขมภูมิ, ประธานศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี ผู้ใหญ่บ้านผารังหมี, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๙๒} สัมภาษณ์, นายภานิต ภัทรสาริน, รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนล่าง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๙๓} สัมภาษณ์, นายอนันต์ แดงหมี, ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนล่าง, [วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๙๔} สัมภาษณ์, นายณัฐเดช แจ่มศิริ, ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

สมควรอย่างยิ่งที่ต้องนำหลักธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต การนำหลักธรรมมาใช้อย่างเกิดประโยชน์อย่างแน่นอน^{๙๖} เพื่อเป็นแบบอย่างต่อการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้แก่คนทั่วไป^{๙๗} สภาวะผู้นำที่เป็นต้นแบบในการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ^{๙๘}

ปัจจัยใดบ้างที่ทำให้การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ในการบริหารศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี หมู่ ๓ ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งช้าง จังหวัดพิษณุโลก ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการบริหารมากที่สุด

- เกิดความร่วมมือกันของคนในชุมชน
- เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
- การเคารพสิทธิของคนในชุมชน
- การมีระเบียบวินัยของคนในชุมชน^{๙๙}
- ความขยัน อดทน อดออม ประหยัด ยึดหลักพอเพียง^{๑๐๐}
- ความสามัคคีในหมู่คณะ, ชุมชน
- มีรายได้ใช้จ่ายอย่างเหมาะสม
- เก็บออมเป็นทุน^{๑๐๑}
- ความเข้าใจในหลักธรรมที่ตรงกัน
- และแปลมาเป็นพฤติกรรมนำมาใช้ ตีความให้ตรงกัน
- นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- และการมีส่วนร่วมของชุมชน^{๑๐๒}

^{๙๕} สัมภาษณ์, นายณณนาท พูลหน่าย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๘ สำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๙๖} สัมภาษณ์, นางสุดใจ ขมภูมิ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๙๗} สัมภาษณ์, นางสุพรรณ พุฒิชัย, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๙๘} สัมภาษณ์, นายจันทิ ขมภูมิ, ประธานศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี ผู้ใหญ่บ้านผารังหมี, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๙๙} สัมภาษณ์, นายภานิต ภัทรสาริน, รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนล่าง, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๐๐} สัมภาษณ์, นายจันทรี พฤกตล, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๐๑} สัมภาษณ์, นายณัฐเดช แจ่มศิริ, ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

- นำหลักธรรมมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคน, เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทุกด้าน
- ขยันหมั่นเพียร การใช้จ่าย ผู้บริหารเข้าถึงปัญหานำแนวคิดหลักธรรมสู่ชุมชน^{๑๐๓}
- ขยันหมั่นเพียรเก็บออมทรัพย์ ใช้จ่ายแบบพอเพียง^{๑๐๔}
- ความขยันหมั่นเพียร ทำให้เกิดผลสำเร็จ^{๑๐๕}
- ขยันหมั่นเพียร แสวงหาความรู้ใหม่นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับศูนย์การเรียนรู้^{๑๐๖}
- สมควรที่จะนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ เพื่อให้คนในชุมชนเข้าใจประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมทั้ง ๔ ประการ สังคม ชุมชนก็จะสงบสุข^{๑๐๗}
- เห็นควรนำหลักธรรมมาใช้กับศูนย์ฯ เรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง การทำงานส่วนรวมจะต้องขยันหมั่นเพียรพัฒนาคนพัฒนางานทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี^{๑๐๘}
- เห็นสมควรนำมาปรับใช้ในศูนย์ฯ^{๑๐๙} เพราะเป็นหลักธรรมที่เกื้อประโยชน์ให้ทุกฝ่าย^{๑๑๐} เพื่อการพัฒนาบุคลากรของศูนย์ฯ พัฒนาสมาชิกของศูนย์ฯ เพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้าของศูนย์ฯ^{๑๑๑}

^{๑๐๒} สัมภาษณ์, นายมนตรี กัลยาณพันธ์, ผู้จัดการ ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๐๓} สัมภาษณ์, นายณัฐนาท พูลหน่าย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๘ สำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๐๔} สัมภาษณ์, นางสุดใจ ขมภูมิ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๐๕} สัมภาษณ์, นางโสภณ ลักขเมฆ, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๐๖} สัมภาษณ์, นายประโยชน์ เปล่งปลั่งศรี, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๐๗} สัมภาษณ์, นายอนันต์ แต่งหมี, ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนล่าง, [วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๐๘} สัมภาษณ์, นายบุญสม ดีช่วย, พนักงานพัฒนาลูกค้า ๙ สำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาพิษณุโลก, [วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๐๙} สัมภาษณ์, นายสมยศ พันธุ์สัตย์, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๑๐} สัมภาษณ์, นายประโยชน์ เปล่งปลั่งศรี, กรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

^{๑๑๑} สัมภาษณ์, นายณรงค์ ขาญชนะ, ลูกค้า ธ.ก.ส. บ้านผารังหมี, [วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗]

จากการที่สรุปมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทำให้เห็นภาพชัดเจนของประชากรศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงฯและชุมชนบ้านผาเรียงหมี่ หมู่ ๓ ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งโพธิ์ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีความเชื่อมั่นต่อการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการบริหารองค์กร และชุมชนมีความเชื่อว่าการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการทำงานของประชากรศูนย์การเรียนรู้ ฯ และการบริหารงานสามารถทำให้มีความเจริญก้าวหน้า ชุมชนเข้มแข็งประชาชนมีความสุข

ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ จึงเป็นอีกชุดหลักธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมเพื่อประโยชน์ปัจจุบันหรือหลักธรรมอันอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้น อันสำเร็จประโยชน์ในหน้าที่การงาน ด้วยองค์ประกอบ ๔ ประการ คือ

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือ ขยันหมั่นเพียรในการงานปฏิบัติหน้าที่การงาน ประกอบอาชีพสุจริต มีความชำนาญ รู้จักใช้ปัญญาสอดส่องตรวจตรา หาอุบายวิธี สามารถจัดดำเนินการได้ผลดี

๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย โดยมีหลักคือ รู้จักสะสมทรัพย์เพื่อสร้างอนาคตให้มีฐานะมั่นคง รู้จักป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ทรัพย์ รู้จักถนอมทรัพย์ สิ่งของต่างๆ ให้ใช้การได้นานที่สุด รู้จักป้องกันทรัพย์ที่เป็นกรรมสิทธิ์โดยชอบธรรมและถูกกฎหมาย

๓. กัลยาณมิตรตตา คบคนดีเป็นมิตร คือ รู้จักกำหนดบุคคลในท้องถิ่นที่อาศัย เลือกเสวนาสำหรับศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณมีศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา โดยเลือกคบหามิตร คือ มิตรมีอุปการะมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำสิ่งที่มีประโยชน์ และมิตรแท้ที่มีความรักใคร่ด้วยใจจริง

๔. สมชีวิตา มีความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม คือ รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดีมิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้ ไม่ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่ายเกินไป และไม่ฝืดเคืองจนเกินไป จนต้องกินอยู่แร้นแค้น ปลอยร่างกายให้ได้รับทุกข์ เจ็บไข้ได้ป่วย

จากชุดหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงนำเสนอทั้ง ๔ ประการนี้ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์สำเร็จในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะผู้ที่คิดจะตั้งตัวได้ในปัจจุบัน จำเป็นจะต้องตั้งอยู่ในธรรมเหล่านี้อย่างเคร่งครัด ถ้าปราศจากธรรมเหล่านี้เสียแล้ว แม้แต่เพียงแค่ประกอบตัวให้มีชีวิตรอดก็ยาก